

1973 NOV 22

725.15 Esti Hírlap

244

HÜVÖS, VASTAG FALAK

Tisztelet a törvényháznak

Széles folyosók, magas, vastag falak. Hüvös. A múlt század végén, s a XX. század elején épült két törvényház hivatalos elnevezése: Budapest Fővárosi Bíróság, Pesti Központi Kerületi Bíróság.

A közhasználatban egyszerűen így nevezik mindkettőt: a Markó.

Kútnak

Amikor az igazságszolgáltatást Magyarországon is külön választották a közigazgatástól, 1871-ben új királyi bíróságokat szerveztek. A törvényszékek többsége ekkor még bérházakban működött. Az új főváros fejlődése, a gazdasági fellendülés — vele jár — megnövelte a perek számát. Ennyi törvényes ügyet már nem lehetett a régi formák között — albérlésben — intézni. A bírásokodásnak önálló otthon kellett.

Az első bírósági épület — a budapesti törvényszéki palota — helyéül Fabiny Teofil igazságügyi miniszter egy Markó utcai telket választott ki. A tervezést Hauszmann Alajos építész, műegyetemi tanár, a Tudományos Akadémia tagja végezte, akinek — mert ő tervezte a szemközti reálgimnázium épületét is — már voltak bizonyos tapasztalatai a Markó utcai talajviszonyokról.

A mester tizennégy kútnakát írtatott, s megtudta, hogy az igazságszolgáltatás leendő palotája helyének személdomb húzódik: két, négy és fél méter vastagon az egész területet házi szemét borítja. „E házi szemét már higiénikus szempontból sem léven otthaggható — írta —, kiemeltetett, az épület egész területében száraz

**Homokkal
feltöltetett**

**Impozáns
méretek**

**Megépült
a fiatalabb**

homok feltöltés alkalmazott, melyre még egy huszonnégy centi vastag betonréteg került.”

Építeni kezdték

A csaknem háromezer négyszögölnyi telken 1888. április 19-én elkezdődött az építkezés. „A tervező törekvése oda irányult, hogy lehetőleg nagy méretek és jó arányok alkalmazásával megteremtse az épület emlékszerű és nyilvános jellegét.” Nagy méretek... Az építmény hossza a mai Bihari János utcai oldalon csaknem százhusz, a Nagy Ignác utcában több mint száznegyvenöt méter. A homlokzat huszonhárom méter magas. S az arányok! A monumentalitás a háromemeletes ház belsejében szinte bénító. A négy-öt és fél méter magas, szokatlannul vastag falak, a széles folyosók a belépőben saját jelentéktelenségének, s az igazságszolgáltatás nagyságának érzését keltik.

A palotát 1891. augusztus 1-én öt hatóság vette birtokába. Itt kapott helyet a bu-

dapesti királyi törvényszék, a kereskedelmi és váltótörvényszék, a budapesti királyi ügyészség, a „vizsgálat alatt levő foglyok számára készült fogházzal”. A Markó utca 27. számú ház különleges helyisége, a díszterem — kilenc és fél méter magas, tizenhat és fél méter széles, tizenhat méter hosszú — nagy perek tárgyalására szolgált. Gyilkosság miatt 1895-ben hirdették ki benne az első halálos ítéletet.

Vitakoztak

A törvényház a századforduló idején modern építmény volt — a dísztermet és a fogházat kezdettől központi fűtés melegítette — korszerűsítése azonban tekintélyes összegeket kíván. A díszterem például két évvel ezelőtt — csaknem kétfélmillió forintért — teljes felújításra szorult. A következő négy évben ötvenöt milliót fordítanak a legszükségesebb munkák elvégzésére.

A fiatalabb Markó a Markó utca 25. szám alatt 1914-ben épült. Helyének kijelölését sok huzavona előzte meg. Már 1903-ban elkezdtek vitakozni róla, megengedhető-e, hogy egy ilyen fontos intézmény az isten háta mögött, az ötödik kerületben, a város végén legyen. Dr. Maislis Mór ügyvéd, negyedik kerületi választmányi tag sok más társával együtt úgy gondolta, hogy a perek kilencven százalékát tárgyaló kerületi bíróságokat egyesítő palotának a belvárosban kell felépülnie. „Egyáltalán nem bírjuk belátni — írta —, miért kelljen az egész főváros polgárságának tisztelettel a város végére szaladnia, míg megtudja, hogy perét elvesztette, mikor ezt a közelben sokkal könnyebben megtudhatná. Könnyen elképzelhetjük azt az impozáns népvándorlást, amelyet a fővárosi polgárság, az esetre, ha a központi járásbíróság a Lipótvárosban építtetnék fel, télen-nyáron nap nap után véghez vinni kénytelen volna. Mindezekből kiderül: az igazságszolgáltatás érdeke megköveteli, hogy a központi járásbíróság a belvárosban legyen.”

A négyemeletes budapesti központi királyi járásbíróság végül is a Markó utcában, az 1891 óta működő törvényszék szomszédságában épült fel. Vastag, szigetelt falakkal, széles, hüvös folyosókkal, vörös márványlépcsőkkel, központi fűtéssel, páternoszterral, 7900 négyzetméteren, három és fél millió koronáért, Jablonszky Ferenc tervei szerint. Ma kilenc pesti kerület ügyeit intézi benne az ország legnagyobb igazságügyi apparátusa: a Pesti Központi Kerületi Bíróság.

A százéves főváros közepén.

Kulesár Anna